YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

16 päivänä joulukuuta 1999 *

Asiassa C-101/98,

jonka Bundesgerichtshof (Saksa) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Union Deutsche Lebensmittelwerke GmbH

vastaan

Schutzverband gegen Unwesen in der Wirtschaft eV

ennakkoratkaisun maidon ja maitotuotteiden kaupan pitämisessä käytettävien nimitysten suojelemisesta 2 päivänä heinäkuuta 1987 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1898/87 (EYVL L 182, s. 36) 3 artiklan 1 kohdan ja erityisravinnoksi tarkoitettuja elintarvikkeita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

lähentämisestä 3 päivänä toukokuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/398/ETY (EYVL L 186, s. 27) 3 artiklan 2 kohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: toisen jaoston puheenjohtaja R. Schintgen, joka hoitaa kuudennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä (esittelevä tuomari), sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn ja G. Hirsch,

julkisasiamies: A. Saggio,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Union Deutsche Lebensmittelwerke GmbH, edustajanaan asianajaja K. A. Schroeter, Hampuri,

— Schutzverband gegen Unwesen in der Wirtschaft eV, edustajanaan asianajaja H.-G. Borck, Hampuri,

— Saksan hallitus, asiamiehinään liittovaltion talousministeriön ministerineuvos E. Röder ja saman ministeriön ylijohtaja C.-D. Quassowski,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään valtion oikeudellisen neuvoston oikeudellinen apulaisneuvonantaja I. Chalkias ja ulkoasiainministeriön Euroopan

yhteisöjä koskevia asioita hoitavan erityisosaston apulaisneuvonantaja I. Galani-Maragkoudaki,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston jaostopäällikkö K. Rispal-Bellanger ja saman osaston apulaisulkoasiainsihteeri C. Vasak,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään liittovaltion ulkoasiainministeriön lähetystöneuvos C. Stix-Hackl,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamies C. Schmidt ja oikeudellisessa yksikössä toimiva kansallinen virkamies K. Schreyer,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Union Deutsche Lebensmittelwerke GmbH:n, edustajanaan K. A. Schroeter, Schutzverband gegen Unwesen in der Wirtschaft eV:n, edustajanaan H.-G. Borck, Saksan hallituksen, asiamiehenään valtiovarainministeriön hallitusneuvos W.-D. Plessing, Kreikan hallituksen, asiamiehenään I. Chalkias, ja komission, asiamiehenään C. Schmidt, 24.3.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.6.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Bundesgerichtshof on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 5.3.1998 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 9.4.1998, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä maidon ja maitotuotteiden kaupan pitämisessä käytettävien nimitysten suojelemisesta 2 päivänä heinäkuuta 1987 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1898/87 (EYVL L 182, s. 36; jäljempänä asetus) 3 artiklan 1 kohdan ja erityisravinnoksi tarkoitettuja elintarvikkeita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 3 päivänä toukokuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/398/ETY (EYVL L 186, s. 27; jäljempänä direktiivi) 3 artiklan 2 kohdan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa Union Deutsche Lebensmittelwerke GmbH (jäljempänä UDL), joka on elintarviketeollisuusalan yritys, vastaan Unwesen in der Wirtschaft eV (jäljempänä Schutzverband), joka on kilpailusääntöjen noudattamisen valvomiseksi perustettu yhdistys. Asia koskee nimitystä, jota UDL aikoo käyttää kahden tuotteensa myynnissä.

Asiaa koskeva yhteisön lainsäädäntö

3 Asetuksen 2 artiklan 2 ja 3 kohta kuuluvat seuraavasti:

"2. Tässä asetuksessa 'maitotuotteilla' tarkoitetaan yksinomaan maidosta saatuja tuotteita ottaen huomioon, että niihin voidaan lisätä niiden valmistuksen kannalta tarpeellisia aineita sillä edellytyksellä, ettei näitä aineita käytetä maidon minkään ainesosan osittaiseen tai täydelliseen korvaamiseen.

Maitotuotteita koskevat ainoastaan:

— liitteessä olevat nimitykset,

— lopullisille kuluttajille tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöihin, esillepanoon sekä näiden mainontaan liittyvien jäsenvaltioiden säännösten yhdenmukaistamisesta 18 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/112/ETY 5 artiklassa tarkoitetut nimitykset, joita todella käytetään maitotuotteista, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 85/7/ETY,

3. Nimitystä 'maito' tai maitotuotteesta käytettäviä nimityksiä voidaan käyttää myös jonkin sanan tai sanojen yhteydessä, kun tarkoitetaan yhdistettyjä tuotteita, joissa mikään osa ei korvaa tai ei ole tarkoitettu korvaamaan mitään maidon

ainesosaa, ja joissa maito tai maitotuote on olennainen osa määränsä tai tuotetta kuvaavan vaikutuksensa puolesta."

4 Asetuksen 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Edellä 2 artiklassa tarkoitettuja nimityksiä voidaan käyttää ainoastaan siinä tarkoitettuihin tuotteisiin.

Tätä säännöstä ei sovelleta kuitenkaan sellaisten tuotteiden kuvaukseen, joiden tarkka ominaispiirre tunnetaan perinteisen käytön vuoksi ja/tai jos nimikkeitä käytetään selvästi kuvaamaan tuotteen ominaispiirrettä.

2. Muiden kuin 2 artiklassa tarkoitettujen tuotteiden etiketeissä, kaupallisissa asiakirjoissa, julkisessa aineistossa tai minkäänlaisessa direktiivin 84/450/ETY 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti määritellyssä mainonnassa tai minkäänlaisessa esillepanossa ei saa käyttää väitteitä, ilmaisuja tai vihjeitä siitä, että kyseessä olisi maitotuote.

Tuotteesta, joka sisältää maitoa tai maitotuotteita, nimitystä 'maito' tai 2 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuja nimityksiä saa käyttää kuvaamaan vain perusraaka-aineita ja luetteloimaan tuotteen ainesosat direktiivin 79/112/ETY mukaisesti."

5 Nimitys "juusto" on otettu niiden asetuksen liitteessä olevien nimitysten luetteloon, joita tarkoitetaan 2 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa.

6 Direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tämä direktiivi koskee elintarvikkeita, jotka on tarkoitettu erityisravinnoksi.

2. a. Erityisravinnoksi tarkoitetut elintarvikkeet ovat elintarvikkeita, jotka erityisen koostumuksensa tai valmistusprosessinsa vuoksi voidaan selvästi erottaa tavanomaiseen kulutukseen tarkoitetuista elintarvikkeista ja jotka soveltuvat ilmoitettuihin ravitsemuksellisiin tarkoituksiin ja joita pidetään kaupan siten, että tällainen soveltuvuus ilmoitetaan.

b. Erityisravinnon on täytettävä ne erityiset ravitsemukselliset tarpeet, joita on

i) henkilöillä, joiden ruoansulatus tai aineenvaihdunta on häiriintynyt;

ii) henkilöillä, jotka ovat erityisessä fysiologisessa tilassa ja sen vuoksi voivat erityisesti hyötyä nauttimalla valvotusti tiettyjä elintarvikkeiden sisältämiä aineita; taikka

iii) terveillä vauvoilla tai pikkulapsilla."

7 Direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavasti:

"1. Edellä 1 artiklassa tarkoitettujen valmisteiden laadun ja koostumuksen täytyy olla sellaiset, että ne ovat sen erityisen ravitsemuksellisen tavoitteen kannalta sopivia, johon ne on tarkoitettu.

2. Edellä 1 artiklassa tarkoitettujen valmisteiden on myös oltava kaikkien niiden velvoittavien säännösten mukaisia, joita sovelletaan tavanomaiseen kulutukseen tarkoitettuihin elintarvikkeisiin, lukuun ottamatta muutoksia, jotka niihin on tehty sen varmistamiseksi, että ne ovat 1 artiklan määritelmien mukaisia."

8 Direktiivin 7 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavasti:

"1. Elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 18 päivänä joulukuuta 1978 annettua neuvoston direktiiviä 79/112/ETY, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna

direktiivillä 89/395/ETY, sovelletaan 1 artiklassa tarkoitettuihin valmisteisiin jäljempänä säädetyin edellytyksin.

2. Valmisteen myyntinimitykseen on liitettävä maininta sen erityisistä ravitsemuksellisista ominaisuuksista; kuitenkin 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan iii alakohdassa tarkoitettujen valmisteiden osalta tämän viittauksen sijasta on viitattava käyttötarkoitukseen."

9 Kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mainontaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 18 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/112/ETY (EYVL 1979, L 33, s. 1) 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavasti:

"1. Merkinnät ja tavat, joilla ne on tehty, eivät saa:

a) olla omiaan johtamaan ostajaa harhaan, erityisesti:

i) elintarvikkeen ominaispiirteiden osalta ja erityisesti sen luonteen, yksilöllisyyden, ominaisuuksien, koostumuksen, määrän, säilyvyyden, alkuperän, valmistus- tai tuotantomenetelmän osalta;

ii) liittämällä elintarvikkeeseen vaikutuksia tai ominaisuuksia, joita sillä ei ole;

iii) esittämällä elintarvikkeella olevan erityisiä ominaisuuksia, kun tosiasiassa kaikilla samanlaisilla elintarvikkeilla on sellaisia ominaisuuksia."

10 Direktiivin 79/112/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 14.6.1989 annetulla neuvoston direktiivillä 89/395/ETY (EYVL L 186, s. 17), 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavasti:

"Elintarvikkeen myyntinimitys on laissa, asetuksessa tai hallinnollisessa määräyksessä säädetty nimitys tai, jollei sellaista nimitystä ole, käyttöön vakiintunut nimitys siinä jäsenvaltiossa, jossa tuote myydään kuluttajalle ja suurtalouksille, tai elintarvikkeen ja tarvittaessa sen käytön kuvaus, joka on riittävän täsmällinen ilmaisemaan ostajalle elintarvikkeen todellisen laadun ja mahdollistaa sen erottamisen tuotteista, joihin se voitaisiin sekoittaa."

Pääasian oikeusriita ja ennakkoratkaisukysymykset

11 UDL on elintarviketeollisuusalan yritys, joka valmistaa muun muassa juustoja ja juustoista saatavia tuotteita, joihin kuuluvat erityisravinnoksi tai ruokavaliovalmisteiksi tarkoitetut tuotteet. Se myy erityisesti muun muassa tuotemerkillä Becel elintarvikkeita, joissa tyydyttyneitä rasvahappoja sisältävät eläimistä saatavat rasvat on korvattu runsaasti monityydyttymättömiä rasvahappoja sisältävillä kasvirasvoilla, jotka pienentävät kolesterolipitoisuutta.

12 UDL on myynyt 1990-luvun alusta alkaen nimellä "erityisruokavalioleivänpäällyste" kahta Becel-merkillä varustettua tuotetta, joita se haluaisi myydä jatkossa käyttäen nimitystä "Hollantilainen alkupala — kasviöljyä sisältävä

erityisruokavaliojuusto rasvan osalta modifioitua ravitsemusta varten" ja "Kasviöljyä sisältävä erityisruokavaliopehmytjuusto rasvan osalta modifioitua ravitsemusta varten". Lisäksi UDL aikoo viitata ensimmäisen tuotteen osalta pakkauksessa siihen, että "tämä erityisruokavaliojuusto sisältää runsaasti monityydyttymättömiä rasvahappoja" ja toisen osalta siihen, että "tämä erityisruokavaliojuusto sopii erinomaisesti sille, joka kiinnittää huomiota kolesteroliin".

13 Schutzverband katsoi, että ne uudet nimitykset ja kuvailevat lisäykset, jotka UDL aikoi merkitä kahteen Becel-merkkiseen tuotteeseensa, olivat lainvastaisia, koska juusto on maitotuote ja näissä Becel-tuotteissa maitorasva oli kokonaan korvattu kasvirasvalla. Näin ollen Schutzverband haastoi UDL:n Landgericht Hamburgiin vastaamaan kanteeseen, jossa se vaatii tuomioistuinta kieltämään UDL:ää käyttämästä näistä tuotteista nimitystä "juusto" ja merkitsemästä näiden tuotteiden pakkauksiin edellä todettuja lisämainintoja. Landgericht hylkäsi vaatimuksen, jonka valitustuomioistuin kuitenkin hyväksyi. UDL on hakenut muutosta Revision -valituksella Bundesgerichtshofista, joka katsottuaan, että oikeusriitaan sisältyy yhteisön oikeuden tulkintakysymyksiä, päätti lykätä sen käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kaksi ennakkoratkaisukysymystä:

"1) Onko maidon ja maitotuotteiden kaupan pitämisessä käytettävien nimitysten suojelemisesta 2 päivänä heinäkuuta 1987 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1898/97 3 artiklan 1 kohtaa, ottaen myös huomioon erityisravinnoksi tarkoitettuja elintarvikkeita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 3 päivänä toukokuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/398/ETY 3 artiklan 2 kohdan, tulkittava siten, että maitotuotteesta, jossa maitorasva on ruokavalioon liittyvistä syistä korvattu kasvirasvalla, ei saa käyttää nimitystä 'juusto'?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen annetaan myöntävä vastaus: Onko asiassa merkitystä sillä, että nimitystä 'kasviöljyä sisältävä erityisruokavaliojuusto (tai kasviöljyä sisältävä erityisruokavaliopehmytjuusto) rasvan osalta modifioitua ravitsemusta varten' täydennetään pakkauksiin merkityillä kuvaavilla

lisäyksillä, kuten 'tämä erityisruokavaliojuusto sisältää runsaasti monityydyttymättömiä rasvahappoja — — ' tai 'tämä erityisruokavaliojuusto sopii erinomaisesti sille, joka kiinnittää huomiota kolesteroliin — — '?"

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

14 Ennen ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastaamista on tutkittava, voidaanko asetuksen 3 artiklan 1 kohtaa soveltaa erityisravinnoksi tarkoitettuihin elintarvikkeisiin.

15 Tältä osin on todettava, että asetuksen ja direktiivin päämäärät ovat erilaisia ja että direktiivi ei estä asetuksen soveltamista erityisravinnoksi tarkoitettuihin elintarvikkeisiin. Asetuksen tarkoituksena on suojella maidon ja maitotuotteiden nimityksiä ottaen huomioon näiden tuotteiden luonnollinen koostumus sekä yhteisön tuottajien ja kuluttajien etu; direktiivin päämääränä on sen sijaan vahvistaa pakkausmerkintöjen osalta noudatettavat säännökset sekä antaa täsmälliset säännökset direktiivin soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden esillepanosta sen varmistamiseksi, että tuotteiden laatu ja koostumus ovat sopivia sen erityisen ravitsemuksellisen tavoitteen kannalta, johon tuotteet on tarkoitettu.

16 Lisäksi on todettava, että toisin kuin UDL väittää, direktiivin 3 artiklan 2 kohdasta, luettuna yhdessä asetuksen kanssa, ei käy ilmi, että yhteisön oikeuden vastaista ei olisi se, että elintarvikkeen jokin erityisruokavaliovalmistemuunnelma nimetään samalla myyntinimityksellä kuin vastaava tavanomainen tuote, vaan siinä suorastaan velvoitettaisiin käyttämään muunnelmasta tätä nimitystä.

17 Kuten Saksan hallitus esittää, direktiivin 3 artiklan 2 kohdan sanamuodosta käy nimittäin ilmi, että tämä säännös koskee ainoastaan tuotteisiin tehtyjä "muutoksia" ja siten ainoastaan niiden koostumusta mutta ei niiden nimityksiä.

18 Direktiivin neljännen perustelukappaleen sanamuoto vahvistaa tätä tulkintaa; sen mukaan elintarvikkeita koskevien yleisten tai erityisten säännösten osalta on tarpeen säätää poikkeuksista ainoastaan siltä osin kuin näiden säännösten mukaan elintarvikkeen koostumusta tai valmistusta ei ole mahdollista muuttaa sen erityisen ravitsemuksellisen tavoitteen toteuttamiseksi, johon direktiivin soveltamisalaan kuuluvilla valmisteilla pyritään.

19 Edellä olevasta seuraa, että erityisravinnoksi tarkoitettujen elintarvikkeiden nimityksistä annetaan säännökset asetuksessa ja että niistä saadaan näin ollen käyttää niitä vastaavien tavanomaiseen kulutukseen tarkoitettujen tuotteiden lajinimityksiä ainoastaan, jos niiden koostumus, jota on tosin muutettu erityisen ravitsemuksellisen tavoitteen mukaiseksi, ei ole edellä mainitun nimityksen suojaamista koskevien säännösten vastainen.

20 Siitä, saadaanko nimitystä "juusto" käyttää tuotteesta, jossa maitorasva on korvattu kasvirasvalla, on todettava aluksi, että asetuksen 2 artiklan 2 kohdan ja sen liitteen mukaan nimitys "juusto" on varattu pelkästään "maitotuotteille", joilla tarkoitetaan "yksinomaan maidosta saatuja tuotteita ottaen huomioon, että niihin voidaan lisätä niiden valmistuksen kannalta tarpeellisia aineita sillä edellytyksellä, ettei näitä aineita käytetä maidon minkään ainesosan osittaiseen tai täydelliseen korvaamiseen".

21 Seuraavaksi on todettava, että saman artiklan 3 kohdassa säädetään, että "maitotuotteesta käytettäviä nimityksiä voidaan käyttää myös jonkin sanan tai

sanojen yhteydessä, kun tarkoitetaan yhdistettyjä tuotteita, joissa mikään osa ei korvaa tai ei ole tarkoitettu korvaamaan mitään maidon ainesosaa, ja joissa maito tai maitotuote on olennainen osa määränsä tai tuotetta kuvaavan vaikutuksensa puolesta".

22 Näiden säännösten sanamuodosta käy selvästi ilmi, että maitotuotteesta, jossa joku maidon ainesosa on korvattu, vaikkakin vain osittain, ei saa käyttää asetuksen 2 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettua nimitystä.

23 Näin ollen pääasian oikeudenkäynnissä esillä olevan kaltaiset sellaiset maidosta saadut tuotteet, joissa yksi maidon ainesosa, joka nyt esillä olevassa tapauksessa on eläimistä saatava rasva, on kokonaan korvattu toisella aineella eli kasvirasvalla, eivät kuulu asetuksen 2 artiklan 2 kohdassa määriteltyjen "maitotuotteiden" ryhmään, ja niistä ei siten asetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan saa käyttää nimitystä "juusto".

24 Edellä olevan perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen 3 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä direktiivin 3 artiklan 2 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että maitotuotteesta, jossa maitorasva on ruokavalioon liittyvistä syistä korvattu kasvirasvalla, ei saa käyttää nimitystä "juusto".

Toinen kysymys

25 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on huomattava, että asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa — jota sovelletaan muihin kuin asetuksen 2 artiklassa tarkoitettuihin

tuotteisiin ja joita ovat esimerkiksi pääasian oikeudenkäynnissä tarkoitetut tuotteet — säädetään, että "etiketeissä, kaupallisissa asiakirjoissa, julkisessa aineistossa tai minkäänlaisessa — — mainonnassa tai minkäänlaisessa esillepanossa ei saa käyttää väitteitä, ilmaisuja tai vihjeitä siitä, että kyseessä olisi maitotuote".

26 Kuten Kreikan hallitus on aivan oikein huomauttanut, nimityksen "erityisruokavaliojuusto" käyttäminen pääasiassa esillä olevien tuotteiden kaltaisten tuotteiden nimeämiseen voi antaa kuluttajalle sellaisen vaikutelman, että kysymyksessä on tuote, josta saadaan käyttää nimitystä "maitotuote" asetuksessa tarkoitetussa merkityksessä, vaikka näin ei ole, ja toisaalta ne kuvaavat lisäykset, jotka UDL aikoi merkitä pakkauksiin, eivät ole omiaan poistamaan tätä vaikutelmaa eikä siitä seuraavaa sekaantumisvaaraa.

27 Näissä kuvaavissa lisäyksissä ei ainoastaan jätetä osoittamatta selvästi sitä, että maitorasva on kokonaan korvattu kasvirasvalla, vaan niillä jopa lisätään kuluttajien sekaannuksen vaaraa vihjaamalla asetuksen 3 artiklan 2 kohdan vastaisesti käsitteellä "juusto" siihen, että kyseiset tuotteet olisivat maitotuotteita.

28 Näin ollen on todettava, että tämän tuomion 12 kohdassa mainitunkaltaisten kuvaavien lisäyksien käytöllä ei ole vaikutusta arvioitaessa kieltoa käyttää nimitystä "erityisruokavaliojuusto" sellaisista tuotteista, joissa jokin maidon ainesosista on korvattu toisella aineella.

29 Tätä toteamusta ei saata kyseenalaiseksi UDL:n väite, jonka mukaan on suhteellisuusperiaatteen vastaista kieltää käsitteen "juusto" käyttö silloinkin, kun

kuvaavat lisäykset on merkitty pakkaukseen, sellaisten maidosta saatujen tuotteiden nimeämisessä, joissa luonnollinen ainesosa on korvattu ulkoisella aineella.

30 On syytä todeta, että yhteisön oikeuden yleisiin oikeusperiaatteisiin kuuluvan suhteellisuusperiaatteen mukaan on niin, että yhteisön toimielinten säädöksillä, päätöksillä ja muilla toimenpiteillä ei saa ylittää sitä, mikä on asianmukaista ja tarpeellista niillä lainmukaisesti tavoiteltujen päämäärien toteuttamiseksi, koska on selvää, että kun on mahdollista valita usean asianmukaisen toimenpiteen välillä, on valittava vähiten rajoittava, ja että toimenpiteistä aiheutuvat haitat eivät saa olla liian suuria tavoiteltuihin päämääriin nähden (ks. mm. asia C-331/88, Fedesa ym., tuomio 13.11.1990, Kok. 1990, s. I-4023, 13 kohta ja asia C-180/96, Yhdistynyt kuningaskunta v. komissio, tuomio 5.5.1998, Kok. 1998, s. I-2265, 96 kohta).

31 Niin ikään vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tuomioistuimien edellä mainittujen edellytysten osalta suorittamasta valvonnasta on todettava, että yhteisen maatalouspolitiikan alalla yhteisön lainsäätäjällä on harkintavaltaa, joka vastaa perustamissopimuksen 40 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 34 artikla), 41 ja 42 artiklassa (joista on tullut EY 35 ja EY 36 artikla) ja 43 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 37 artikla) sille annettuja poliittisia tehtäviä. Näin ollen yhteisen maatalouspolitiikan alaan kuuluva toimenpide voidaan katsoa lainvastaiseksi ainoastaan, jos kyseinen toimenpide on ilmeisen soveltumaton toimivaltaisen toimielimen tavoittelemien päämäärien saavuttamiseen (ks. em. asia Fedesa ym., tuomion 14 kohta ja em. asia Yhdistynyt kuningaskunta v. komissio, tuomion 97 kohta).

32 Tältä osin on toisaalta todettava, kuten asetuksen kolmannesta ja kuudennesta perustelukappaleesta käy ilmi, että lainsäätäjän tavoittelema päämäärä oli suojella maidon ja maitotuotteiden luonnollista koostumusta yhteisön tuottajien ja kuluttajien hyödyksi ja välttää kaikenlaisten sekaannusten syntyminen kulutta-

jien mielissä maitotuotteiden ja muiden elintarvikkeiden välillä, mukaan lukien tuotteet, jotka osaksi sisältävät maidon ainesosia.

33 Toisaalta on todettava, että asiassa ei ole osoitettu, että sillä, että nimitystä "juusto" käytetään yhdessä pääasiassa kysymyksessä olevien kaltaisten kuvaavien lisäyksien kanssa sellaisten tuotteiden nimeämiseen, joissa maitorasva on kokonaan korvattu kasvirasvalla, pystytään varmasti täysin estämään kuluttajaa harhautumasta sen tuotteen koostumuksen suhteen, jonka hän aikoo hankkia. Sellainen nimityksen käyttäminen saattaisi päinvastoin selvästi vaarantaa maidon ja maitotuotteiden luonnollisen koostumuksen suojaa.

34 Näin ollen kielto käyttää nimitystä "juusto" sellaisten maidosta saatavien tuotteiden nimeämiseen, joissa yksi luonnollinen ainesosa on korvattu ulkoisella aineella, vaikka siitä on tehty kuvailevat lisäykset pakkaukseen, ei ole ilmeisen soveltumaton toimivaltaisen toimielimen tavoittelemien päämäärien toteuttamiseen, joten tällä kiellolla ei loukata suhteellisuusperiaatetta.

35 Edellä olevan perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että sellaisista maidosta saatavista tuotteista, joissa yksi luonnollinen ainesosa on korvattu ulkoisella aineella, ei saa käyttää sellaisia nimityksiä kuin "kasviöljyä sisältävä erityisruokavaliojuusto (tai kasviöljyä sisältävä erityisruokavaliopehmytjuusto) rasvan osalta modifioitua ravitsemusta varten", vaikka tällaista nimitystä täydennettäisiin pakkaukseen merkityillä kuvaavilla lisäyksillä, kuten "tämä eri-

tyisruokavaliojuusto sisältää runsaasti monityydyttymättömiä rasvahappoja" tai "tämä erityisruokavaliojuusto sopii erinomaisesti sille, joka kiinnittää huomiota kolesteroliin".

Oikeudenkäyntikulut

36 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan, Kreikan, Ranskan ja Itävallan hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Bundesgerichtshofin 5.3.1998 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Maidon ja maitotuotteiden kaupan pitämisessä käytettävien nimitysten suojelemisesta 2 päivänä heinäkuuta 1987 annetun neuvoston asetuksen**

(ETY) N:o 1898/87 3 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä erityisravinnoksi tarkoitettuja elintarvikkeita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 3 päivänä toukokuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/398/ETY 3 artiklan 2 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että maitotuotteesta, jossa maitorasva on ruokavalioon liittyvistä syistä korvattu kasvirasvalla, ei saa käyttää nimitystä "juusto".

2) Sellaisista maidosta saatavista tuotteista, joissa yksi luonnollinen ainesosa on korvattu ulkoisella aineella, ei saa käyttää sellaisia nimityksiä kuin "kasviöljyä sisältävä erityisruokavaliojuusto (tai kasviöljyä sisältävä erityisruokavaliopehmytjuusto) rasvan osalta modifioitua ravitsemusta varten", vaikka tällaista nimitystä täydennettäisiin pakkaukseen merkityillä kuvaavilla lisäyksillä, kuten "tämä erityisruokavaliojuusto sisältää runsaasti monityydyttymättömiä rasvahappoja" tai "tämä erityisruokavaliojuusto sopii erinomaisesti sille, joka kiinnittää huomiota kolesteroliin".

Schintgen Kapteyn Hirsch

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä joulukuuta 1999.

R. Grass

kirjaaja

J. C. Moitinho de Almeida

kuudennen jaoston puheenjohtaja